

Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

INBO.A.2008.22

Commentaar op het verzoek tot ontheffing MER voor de hermeandering van de Dommel te Neerpelt in het private natuurreserveaat het Hageven (Limburg)

Nummer:	INBO.A.2008.22
Datum:	19/02/2008
Auteur:	Piet De Becker
Geadresseerde:	Werner Mennen (VMM Afdeling Operationeel Waterbeheer buitendienst Hasselt)
Datum van Aanvraag:	28 januari 2008
Aantal pagina's:	2

Algemene opmerkingen

Deze aangepaste versie (januari 2008) sluit veel beter aan op de realiteit ten velde dan . dat dit het geval was bij de eerste versie daterend van juni 2007. Toch is er nog een storende element blijven hangen:

in de inleiding van het ontheffingsdossier wordt er melding gemaakt van het feit dat hermeanderen een meer duurzame oplossing is voor de verdrogingproblematiek ten gevolge van de slibruiming. Die slibruiming was urgent voorzien ter verwijdering van zware metalen uit de rivierbodem. Om de peildaling te compenseren werd het plaatsen van drempels voorzien en uitgevoerd. In werkelijkheid werd er in de aanloop naar dit dossier en voorafgaand aan de slibruiming, na overleg met ANB, VMM afdeling Water en INBO afgesproken dat slibruimen diende gepaard te gaan met hermeandering van de Dommel. Dit was belangrijk om de peildaling en de gevolgen daarvan op de grondwaterafhankelijke vegetaties in de aanpalende natuurterreinen van het Hageven natuureservaat uit te sluiten. Aangezien hermeandering niet snel kon worden uitgevoerd, werd er als tijdelijke oplossing besloten om stortsteendrempels in de Dommel aan te leggen om al te drastische peilverlagingen te voorkomen.

Inhoudelijke opmerkingen

Paragraaf 1.3: de stortsteendrempels die tijdelijk werden aangebracht ter compensatie van een al te drastische peildaling zouden blijkens het voorstel hier, na de hermeandering blijven steken. Het lijkt evenwel aangeraden om na te gaan of ze in de nabije toekomst geen belemmering kunnen vormen voor de vrije meanderevolutie in de Dommel. Het is niet ondenkbaar dat na het opnieuw inschakelen van een reeks oude meanders, de erosie- en sedimentatieprocessen van de Dommel opnieuw aan belang winnen en dat deze zich zullen verplaatsen. Stortsteenbanken kunnen daarbij een storende barrière vormen. Zie in dat verband bijvoorbeeld Vandaele et al. 2000.

Op pagina 36 op het einde van de dertiende paragraaf wordt gesteld "*niettemin is de laagste grondwaterstand nog vrij ondiep (ongeveer 1 meter onder maaiveld) wat wijst op enige grondwatervoeding*". Het is niet de diepte van het grondwater (of de laagste grondwaterstand) die een indicatie kan geven naar het optreden van toestromend grondwater of kwel, maar wel de grondwaterafschommelingen op jaarbasis, en daar wordt in deze bespreking niet op ingegaan.

Op pagina 37 wordt gesteld dat de hoogste grondwaterpeilen bereikt worden in de maanden maart tot april. Uit de peilgegevens die vroeger aangeleverd werden (zie INBO.A.2007.65 & 117 en INBO.E.2007.87) blijkt dat de hoogste grondwaterpeilen zich steevast voordoen in de maanden november-december en januari. Vanaf februari en zeker in maart en april dalen de peilen nagenoeg steeds.

Aanbeveling:

In het ontheffingsdossier wordt terecht gewezen op de drainerende invloed van de Dommel op de naastliggende valleipercelen. Deze zijn, op de plaatsen waar er geen vijvers liggen, begroeid met vochtige tot venige heidevegetaties. Dat is meteen één van de belangrijkste redenen waarom dit gebied werd aangeduid als habitatrichtlijngebied. Een te laag peil in de Dommel leidt tot een te laag grondwaterpeil ter hoogte van de vochtige en venige heideterreinen en kan het verslechteren van de staat van instandhouding en zelfs het verdwijnen van die habitats tot gevolg hebben.

Aangezien er met hermeanderen van destijds rechtgetrokken rivieren in Vlaanderen nog maar zeer weinig ervaring voor handen is, lijkt het aangewezen om een vorm van opvolging af te spreken tussen ANB, VMM Afdeling Water en INBO. In ieder geval is het aangewezen om na het beëindigen van de hermeanderingswerken een toestand "as is" op te meten; een nultoestand als het ware. In de daaropvolgende jaren dient een

regelmatige opmeting van de ligging van de oever, een reeks dwarsprofielen en het opvolgen van de dommelpelen ter hoogte van de brug aan Lommels Schoor en aan Stenen brug te worden afgesproken. Op die manier kan de ingreep geëvalueerd worden, kan er ervaring en kennis worden opgedaan met dit soort van herstelprojecten en kan er indien nodig worden bijgestuurd.

Referentie

Vandaele K.; Huybrechts W.; Librecht D.; De Becker P.; Rossaert G. 2002. Meanderevolutie van de Dijle. Water, 1: 1-10.